

## Zjevování

Patočka napsal kdysi (poměrně brzo po válce, když psal „Věčnost a dějinnost“): „Tradičně se ve filosofii předpokládá, že věci jsou nějak ‘dány’, že máme přístup k jsoucímu.“ (7630, Péče o duši 1, s. 195). V této formulaci máme pohromadě hned několik závažných problémů, které byly tradiční filosofií od prvních dob řešeny předčasně a tedy předsudečně. Především tu je problém, co to je vlastně ona „věc“: může to být vskutku cokoliv? Anebo musí splňovat některá kritéria, aby bylo možno mluvit o „věci“ (nebo o čemkoli jiném)? Za druhé: je nám taková věc vskutku „dána“ – anebo je spíše třeba mluvit o tom, že se nám sama „dává“? A jak se nám takové věc „dává“? Co dělá, aby se nám mohla dávat nebo dokonce „dát“? A jak jsme na tu věc, která se nám sama dává, připraveni, abychom ji přijali? Nejde jen o otázku našeho přístupu k takové věci, ale o samy „subjektní“ a „subjektivní“ předpoklady onoho přístupu. Nestačí přece, aby se nám věc dávala, jde také o to, abychom na to sebe-dávání věci nějak vhodně zareagovali. Je nám věc, která se nám dává, přístupna již tím, že se dává, anebo má náš přístup k ní ještě jiné, další předpoklady? Anebo jsou mezi oněmi předpoklady také takové, které sice musí být splněny z naší strany, ale bez nichž by se nám ona věc ani nemohla dávat? Je vůbec nějak závažný rozdíl mezi tím, že a jak se věc dává, a tím, že a jak se dává nám? Není to vlastně všechno také náš výkon, který zakládá to, že a jak se nám nějaká věc dává? To je eminentně důležité, máme-li odpovědět na Patočkovu otázku, jak ji formuluje o pár řádek dál: „Čeho je třeba k tomu, aby věci byly dány, aby se ‘zjevily’?“ Je k tomu zapotřebí jenom nás? To by znamenalo, že věc je vždy jen naším výtvorem. Nebo je k tomu zapotřebí jen oné věci? Tak se sice tváří vědy, které chtějí předstírat, že poznávají věci, jak jsou samy o sobě a tedy bez nás – ale to neobstojí ve světle jen trochu pozornější kritiky. A jestliže je zapotřebí obou stran, mohlo by to znamenat, že věci se nám vlastně vůbec nedávají, že se o nás nestarají, že jsme jim lhostejní. Proč potom hovořit o tom, že to jsou nějaké danosti, jestliže jsme to konec konců my, kteří si je „dáváme“?

(Praha, 000127-1.)